

almaktadır. Türkiye'nin, FATF'in gri listesine eklenmesinin, dış finansman çekebilme kabiliyetine zarar vermesi ve yaşanan ekonomik krizi daha da derinleşmesi kaçınılmazdır.

FATF'nin en son 2012 yılında güncellediği söz konusu tavsiye kararlarıyla ilgili, 18 yıldır Türkiye'yi tek başına yönetmesine karşın gerekli adımları atmayan AKP iktidarının, düzenlemeyi hızla gündeme getirmesinin asıl nedeni, teklifin gerekçesinde ifade edilen karapara aklanmasının, terörizmin ve kitle imha silahlarının yayılmasının önlenmesine yönelik uluslararası kontrol mekanizmasına uyum amaçlı olmayan, ekonomiktir. İzlediği yanlış politikalarla Türkiye'yi içinden çıkılması zor bir ekonomik buhrana sokan, bu durumun sonuçlarından birinin de iktidardan düşmek olduğunu gören AKP iktidarı, teklifle, FATF'nin gri listene girme tehlikesini acilen bertaraf etme uğraşındadır.

Ancak bu adımı bile yetersiz ve samimiyetsizdir. Çünkü Türkiye'nin, FATF'ın 7 ve 12 nolu tavsiyelerine uyum sağlamadığı kaydedilen 2019 tarihli FATF Değerlendirme Raporu'na karşın getirilen teklif, 7 nolu tavsiye kararına ilişkin düzenleme içermekte, 12 nolu tavsiye kararıyla ilgili herhangi bir hüküm barındırmamaktadır. 12 nolu "Siyasi Nüfuz Sahibi Kişiler (Politically exposed persons-PEPs)" başlıklı tavsiye kararında, 'siyasi nüfuz sahibi kişiler' kapsamına, üst düzeyde kamu görevi bulunan devlet ya da hükümet başkanı, üst düzey siyasiler, hükümet görevlileri, adli ya da askeri personel, önemli mevkideki siyasi parti temsilcileri ve kamu kurumu yöneticisi niteliğindeki kişiler girmektedir. Bu tavsiye, yolsuzlukların önlenmesi ve tespit edilmesi bakımından büyük önem taşıyan, yerli ve yabancı siyasi nüfuz sahibi kişiler ile yakınları tarafından gerçekleştirilen işlemlere konu olan fonların ve malvarlığının mali kurumlarca yakından takip edilerek kaynağının tespiti için tedbir alınmasını gerektirmektedir.

Tavsiyeye uyum sağlanmamış olması ülkemizde, siyasi nüfuz sahibi kişiler ve bunlarla bağlantılı kimselerin dahil olduğu yolsuzluk olaylarının ortaya çıkarılmasını zorlaştırmakta ve yolsuzluk kaynaklı fonların ekonomik sistem içinde aklanmasını kolaylaştırmaktadır.

Bilindiği üzere, 17 Aralık 2013 tarihinde Cumhuriyet tarihinin en büyük yolsuzluk ve rüşvet operasyonları gerçekleştirilmişti. Hazırlanan iddianamede Rıza Sarraf, Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan, İçişleri Bakanı Muammer Güler, Avrupa Birliği Bakanı Egemen Bağış'a ve Halk Bankası Genel Müdürü Süleyman Aslan'a rüşvet verme, kara para aklama ve altın kaçakçılığıyla suçlanarak tutuklanmıştı. Sarraf'ın hapiste bulunduğu günlerde Erdoğan, kendisiyle ilgili olarak "Ülkeye katkısının olduğunu biliyorum. Altın ihracatı yapan bir zat. Hayır işlerine girdiğini biliyorum." demişti. Sarraf 2014'te tahliye edilmiş, hakkındaki "bakanlara rüşvet verme" suçlamaları da düşürülmüştü. El konulan paralar faiziyle Sarraf'a

iaade edilmiş ve soruşturma ile ilgili takipsizlik kararı verilmişti. Yolsuzluk ve rüşvetle suçlanan bakanların Yüce Divan'da yargılanması ise Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde iktidar milletvekillerinin oylarıyla engellenmişti. 2016 yılında ABD'de gözüne alınan Sarraf yargılandığı davada, itirafçı olup da bakanlara rüşvet verdiğini söyleyince casus ilan edilmiş ve hainlikle suçlanmıştı. Geçtiğimiz aylarda medyaya yansıyan, ABD Hazine Bakanlığına bağlı mali istihbarat birimi olan (ülkemizdeki MASAK'ın muadili) FinCEN kayıtlarına dayandırılan belgeler (FinCEN belgeleri) de Rıza Sarraf'ın karapara trafiğini ortaya koymuş, bazı bakanlara rüşvet verdiği iddiasını desteklemişti. Bu kapsamda FATF'in 7 ve 12 nolu tavsiyelerinin bugüne kadar uygulamaya geçirilmemesinin, İran yaptırımlarını kurduğu rüşvet ve karapara trafiği sistemi ile delen Rıza Sarraf'ın ve rüşvet verdiği kişilerin korunmasının amaçlandığı yönünde yorumlanmaktadır. Zamanında gerekli adımlar atılmış olsaydı Rıza Sarraf'ın kara para trafiğinin ve rüşvet olaylarının önlenmesi ya da zamanında tespit edilmesi mümkün olabilecekti.

Tüm bu gerçekler AKP iktidarının, pragmatist anlayışla hareket ettiğinin göstergesi olmanın yanı sıra içine düştüğü sıkışıklığının da resmidir. Teklifin alelacele Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sevk ve hızla yasalaştırılma çabası, kanun düzenlemeleri içinde önem açısından ilk sıralarda yer alan bütçe teklifinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu'nda görüşüldüğü günlere denk gelmesinden de anlaşılmalıdır. Meclis İçtüzüğü'nün 35'inci maddesindeki, komisyonların Meclis Başkanlık Divanının kararı olmaksızın Genel Kurulun toplantı saatlerinde görüşme yapamayacağı hükmü dikkate alındığında, teklifin araya sıkıştırılma nedeni daha da netleşmektedir.

Teklifin 37 maddeden oluşan ikinci bölümü, teklifin tümüyle ilgili sorunlar içermesinin yanı sıra anayasal güvencede olan hak ve özgürlükleri kısıtlar niteliktedir. Demokratik toplumun temel taşı olan dernek özgürlüğüne ilişkin öngörülen yeni sınırlama ve yasaklar; malvarlığına elkoymaya süreçlerindeki keyfilik ve hukuksuzluklar ile avukatların müvekkilleriyle ilişkilerinde temel ilke olan 'sır saklama' yükümlüğüne yönelik düzenlemeler teklifin sorunlara çözümden öte yeni sorunlara kaynaklık edeceği ve özellikle hukuk güvenliği açısından uygulamada telafisi zor zararlara yol açacağı kesindir. Teklif Anayasa'nın giriş kısmındaki demokratik hukuk devleti ile eşitlik ilkesine; yargı erkinin kullanılmasına; mülkiyet hakkına ve masumiyet karinesine aykırılıklar taşımaktadır.

III. TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Teklifin 1-6'ncı maddeleri; Türkiye'nin de üyesi olduğu Mali Eylem Görev Gücü (FATF)'nin, kitle imha silahlarının yayılmasının ile terörizmin finansmanının önlenmesi ve